

Nr 787

Av herr Geijer, Lennart, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 116, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor, m. m.

(Lika lydande med motion nr 971 i Andra kammaren)

I anledning av proposition nr 116 till 1964 års riksdag angående ändrade grunder för den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen vill vi anföra följande.

I utredningen angående arbetslöshetsförsäkringen (SOU 1963: 40) anfördes att kollektivavtalsenlig lön skall betraktas som skälig lön på ort där sådant avtal tillämpas, medan på ort där så inte är fallet erbjuden löns skälighet skall bedömas i förhållande till den gängse lönen på orten för det arbete varom fråga är. Utredningen har dock konstaterat att ett strikt fasthållande vid de angivna principerna ej kan anses skäligt. Som exempel anges den situation där den gängse lönen på orten överstiger kollektivavtalslönen. Skyldighet för medlem i arbetslöshetskassa att acceptera en lön i enlighet med kollektivavtalet kunde då få konsekvenser som inte gärna kan godtas. Som exempel kan nämnas det fall då en arbetsgivare erbjuder minimilön enligt kollektivavtalet, medan lägsta lönen för samtliga jämförbara anställda inom företaget ligger väsentligt över den erbjudna lönen. Under förutsättning att sökanden är kvalificerad inom yrket synes det inte skäligt att han skall behöva uppbära nämnvärt lägre lön än övriga anställda med motsvarande arbetsuppgifter. Däremot bör enligt detta resonemang kollektivavtalslön i princip anses skälig som begynnelselön inom ett yrke.

I utredningen har dessutom anförts att beträffande tjänstemän för vilka lön fastställs individuellt bör frågan om erbjuden löns skälighet avgöras med hänsyn till personliga kvalifikationer, meriter o. d. samt med stöd av den lönestatistik rörande tjänstemän som kan finnas tillgänglig.

Det sistnämnda uttalandet skulle som TCO anförts i sitt yttrande över betänkandet för framtiden ha kunnat undanröja de svårigheter som tidigare funnits då medlem i vissa arbetslöshetskassor avvisat erbjudet arbete till följd av att erbjuden lön ej varit i nivå med vad som ansetts vara förenligt med erbjuden tjänst. I propositionen har emellertid anförts att den avtalsenliga lönen i princip bör anses skälig vid anställningens tillträdande, även om arbetstagaren inte är nybörjare i arbetet. Härigenom skulle svårigheterna

minskas väsentligt för arbetsförmedlingen, framhålls i propositionen. Sedan medlemmen arbetat någon tid vid företaget skulle enligt detta resonemang bättre underlag finnas för arbetsgivaren att avgöra om han bör tillerkännas den högre, för arbetskamraterna med likvärdigt arbete utgående lönen. Om så inte sker, skulle det även finnas bättre möjligheter enligt samma resonemang för kassan att bedöma om den försäkrade äger lämna anställningen utan att förlora sin ersättningsrätt.

I propositionen har vidare framhållits att den erbjudna lönen skälighet i det enskilda fallet inte skall bedömas i förhållande till den arbetssökandes tidigare löneförhållanden utan enbart med hänsyn till den lön som gäller för arbete av den art som erbjuds. Ett erbjudet arbete kan i allmänhet inte anses olämpligt därför att den arbetslöse är överkvalificerad för det. Medlemmen skulle alltså enligt detta inte kunna avvisa arbetet under motiveringen att lönen inte motsvarar hans kvalifikationer.

Med hänsyn till den snabba omvandling som vårt samhälle befinner sig i synes det oss angeläget att statsmakterna i sitt reformarbete underlättar omställningen till nya arbetsområden och bidrar till att för den enskilde undanröja de sociala vådor som alltid är förknippade med omställningar och byte av arbete och eventuellt yrke.

Vi vill vidare peka på de mekanismer som styr löneutvecklingen för många arbetstagargrupper, inte minst tjänstemännen, där det ingår i de lönepolitiska målsättningarna att individens stigande erfarenhet och kunnighet i yrket också skall speglas i vederbörandes lönesättning. Den omfattande lönestatistik från tjänstemannaområdet som numera finns att tillgå visar att så också sker. Om en tjänsteman på grund av strukturförskjutningar inom näringslivet utan egen förskyllan blir arbetslös, kan han komma att ställas i väsentligt sämre löneläge med utgångspunkt från ovan nämnda regler. Med hänsyn till den brist som råder på yrkesutbildad arbetskraft synes det oss också som väsentligt att arbetslösa inte anvisas arbeten för vilka de är överkvalificerade. Det synes oss därför angeläget att statsmakterna inte uppställer regler som ger effekter av ovannämnt slag.

Vi önskar också beröra en fråga som icke omnämnts vare sig i utredningen eller i propositionen. Det gäller medlemmarna i arbetslöshetskassorna som på grund av anställningens upphörande erhåller semesterersättning. Här har ofta den regeln tillämpats att medlem inte får tillgodogöra sig karensdagar eller ersättning från arbetslöshetsförsäkringen förrän ett mot semesterersättningsbeloppet motsvarande antal dagar förflutit. Därigenom tvingas försäkringstagaren att omedelbart ta ut semester oavsett vid vilken tidpunkt på året som anställningen upphör. Det finns försäkringstagare som genom detta förhållande tvingas att år efter år ta ut semester under december månad.

Den hittillsvarande tillämpningen stöder sig på Kungl. Maj:ts proposition nr 144 år 1956.

Vi hemställer att den i nämnda proposition införda anvisningen för till-

synsmyndigheten undanröjes, så att rätten till ersättning och rätten att fullgöra karens inte påverkas av utgiven semesterersättning i samband med att anställningen upphör. Detta skall emellertid inte gälla för ledighet under vilken semesterlön utgår.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att bestämmelserna i Kungl. Maj:ts proposition nr 116 år 1964 ändras så att bedömningen huruvida en erbjuden lön skall anses vara skälig kommer att grundas på medlemmens personliga kvalifikationer, ålder, erfarenhet, meriter o. d. samt med stöd av den lönestatistik rörande vederbörande yrkesgrupp som kan finnas tillgänglig;

att bestämmelserna i Kungl. Maj:ts proposition nr 144 år 1956 kompletteras så att rätten till ersättning och rätten att fullgöra karenstid icke påverkas av utgiven semesterersättning i samband med att anställningen upphör.

Stockholm den 21 april 1964

Lennart Geijer

Mary Hultell

Dagmar Ranmark

Nr 788

Av herr Johansson, Knut, och herr Geijer, Arne, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 116, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor, m. m.

(Lika lydande med motion nr 970 i Andra kammaren)

I anledning av proposition nr 116 till 1962 års riksdag angående ändrade grunder för den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen vill vi anföra följande. I proposition nr 116 har departementschefen tagit upp frågan angående skälig lön i samband med erbjudet lämpligt arbete. Departementschefen följer inte i detta fall det förslag som framfördes av 1960 års arbetslöshetsförsäkringsutredning.

Utredningen framhåller, att enligt nuvarande praxis skall kollektivavtalsenlig lön »som regel betraktas som skälig lön på ort där sådant avtal tillämpas, medan på ort där så inte är fallet erbjuden löns skälighet skall bedömas i förhållande till den gängse lönen på orten för det arbete varom fråga är.